

RAQAMLI IQTISODIYOTNI YUKSALTIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI

Amonov Sardor Zamon o‘g‘li

BuxDU “Agrobiznes va logistika“ kafedrasi o‘qituvchisi

e-mail: sardor.amonov@uni-hohenheim.de

Yo‘ldosheva Nilufar Yusufovna

Navoiy davlat pedagogika instituti magistranti

***Annotatsiya:** Iqtisodiyotning turli sohalarida axborot texnologiyalarining o‘rni va ulardan foydalanish haqidagi ma’lumotlar keltirilgan.*

***Kalit so‘zlar:** axborot texnologiyalari, ta’lim, iqtisodiyot, moliya, vosita, kompyuter, texnologiya.*

XXI asr “Axborot texnologiyalari” asri. Buning mazmuni shundaki, jamiyat hayoti va rivojlanishida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosiy omillardan biri bo‘lib xizmat qilmoqda. Jamiyatimiz taraqqiyotining hozirgi bosqichida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari muhim o‘rin tutmoqda. Jamiyating barcha sohalarida jumladan: tibbiyot, iqtisodiyot, moliya, ta’lim, bank tizimi va hokazolarda axborot texnologiyalardan foydalanilmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) paydo bo‘lishi va tarqalishi global iqtisodiyotga shu qadar ta’sir ko‘rsatdiki, yangi bir hodisa - raqamli iqtisodiyot paydo bo‘ldi. Aqlli texnologiyalar ta’siri ostida odamlarning turmush tarzi o‘zgarib boshladi, foydalanuvchilar o‘rtasidagi aloqalar o‘zgardi - turli jug‘rofiy mintaqalar, faoliyat sohalari va boshqalardagi odamlar o‘rtasida aloqa o‘rnatish imkoniyati paydo bo‘ldi. Bu raqamli iqtisodiyotning asosi bo‘lgan axborot aloqalarining jadal o‘sishi. Raqamli texnologiyalarning ta’siri global miqyosda ham, mahalliy darajada ham seziladi. Iqtisodiyotni rivojlantirishda ilg‘or

texnologiyalar va innovatsiyalarning ahamiyati oshib bormoqda. Eng yangi texnologiyalar ishlab chiqarish va biznes jarayonlarining samaradorligini oshirishi mumkin. Raqamli iqtisodiyot yangi ishlab chiqarishlarning kombinatsiyasi sifatida global iqtisodiyotning tez o'sib borayotgan qismidir. Raqamli iqtisodiyotga o'tishdan ko'zlangan asosiy maqsad nima? Bu har bir mamlakat milliy iqtisodiyotini optimal darajada rivojlantirish va shu orqali xalqning moddiy farovonligini ta'minlashdan iboratdir. Raqamli iqtisodiyot vositasida istemolchi, xaridor va mijozlarga sifatli xizmat ko'rsatiladi va boshqa bir qator qulayliklar yaratiladi. Bu vaqtingiz tig'iz paytda tushlikka yoki kechg'i ovqatga buyurtma berish, uzoqdagi yaqiningizdan pul olish yoki pul uzatish, trans chegaraviy biznes hamkorlik, bozorga bormay istalgan buyumni onlayn harid qilish, vaqtni tejashda, qog'ozbozlikka chek qo'yishda, aniq hisoblashlarda, iqtisodiy va moliyaviy masalalami yechishda, boshqaruv qarorlarini ishlab chiqishda iqtisodiyot axborot texnologiyalaridan foydalanishda, engu muhimi shaffoflikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Bugun jamiyatda raqamli texnologiyalarning ahamiyati tobora ortmoqda. Ularning keng joriy qilinishi va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish masalalari hozirgi zamonda har bir davlat uchun jiddiy hayotiy masalaga aylangan. Ekspertlar fikricha, kelgusi 3 yilda iqtisodiyotni raqamlashtirish orqali dunyodagi 22% ish o'rni axborot texnologiyalari yordamida yaratiladi. "Raqamli iqtisodiyotda axborot texnologiyalariga oid bilim, malaka va ko'nikmalarga axborotlashgan jamiyatning har bir a'zosi, shu jumladan iqtisodiyot yo'nalishining har bir mutaxassisi ega bo'lishi zarur. Axborot texnologiyalari birinchi navbatda, korrupsiyadan xoli hududda ishlash imkoniyatini yaratadi. U "xufiyona iqtisodiyot"ning asosiy kushandasidir. Chunki raqamlar hamma narsani muhrlaydi, xotirada saqlaydi. Kerak paytda ma'lumotlarni tez taqdim etadi. Bunday sharoitda biror ma'lumotni bekitish, yashirin bitimlar tuzish, u yoki bu faoliyat haqida to'liq axborot bermaslikning iloji qolmaydi", — deydi axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vaziri Shuhrat Sodiqov. Buning natijasida esa iqtisodiyotga yo'naltirilgan qonuniy mablag'lar joy-joyiga sarflanadi. Ayniqsa, soliqlarning o'z vaqtida to'g'ri hisoblanishi va to'lanishi, byudjet taqsimoti

oshkoraligi, ijtimoiy sohaga yo'naltirilgan mablag'lar, maktablar, shifoxonalar, yo'llarga ajratilgan pullar to'liq o'z manziliga maqsadli yetib borishiga zamin yaratiladi. Shu bois, raqamli texnologiyalarni bizni taraqqiyotga eltadigan eng qisqa yo'l, deya atash g'oyat oqilona va odilona ta'rif bo'ladi.

Xulosa o'rinida aytish mumkinki, Raqamli iqtisodiyotni zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) va Global Internet tarmog'isiz tasavvur qilib bo'lmaydi. "Raqamli iqtisodiyot" va "Axborot texnologiyalari" tushunchalari bir-biri bilan uzviy bog'liqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-son «2022 — 2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi»gi to'g'risida farmon
2. 2020 yil 28 apreldagi PQ-4699-son «Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qarori
3. Information and communication technologies in education: UNESCO Institute for information technologies in education – M. : IITO YUNESKO, 2013.
4. Novak, P. The Growing Digital Divide: Implications for an Open Research Agenda. Understanding the Digital Economy: Data, Tools and Research. Ed. B. Kahin and E. Brynjolffson. Cambridge, MA: The MIT Press., 2000.
5. Measuring the Information Society (MIS). Executive Summary. ITU edition, 2015.